

פרשת השבוע

פרשת "בהר", ויקרא כ"ה- כ"ו 2, י"ג באייר תשכ"ב,

13.05.2022 לספירת העומר, 28

במוקד פרשת פרשת **בהר**, עומדים **השמיטה והיובל**. מהפסגות המופלאות של תורתנו. בסוגיית השמיטה והיובל מתמצית התפיסה הסוציאלית, הקניינית והנדל"נית של היהדות במיטבה.

במציאות הכלכלית הקפיטליסטית השלטת כיום, רעיון השמיטה מצדיק תשומת לב רבה. כלכלת העולם כולה אינה ממחרת להתאושש מהמפולת הגדולה של 2008 שבה קרסו פירמידות של הון וממון, והעולם מחפש אך מתקשה למצוא איזון שפוי יותר בין קדושת החיים החרות והשוויון של האדם לבין צבירת הכוח וההון בידי יחידים על גבם ושעבודם של אחרים. 42 מעשירי העולם מחזיקים במחצית מההון העולמי, ו 1% מקרב עשירי העולם מחזיקים בכ-82% ממנו.

כלכלת העולם המערבי – ובראשם ארה"ב מעוז הקפיטליזם ואירופה נמצאים במשבר מתמשך ובנסיגה מול הכלכלות העולות של סין ודרום מזרח אסיה. ארה"ב ואירופה עומדות חסרות אונים מול גלי ההגירה שנוצרים מפערי איכות החיים בין העולם הראשון לשלישי. גם בארצנו הבעיה קיימת, ויש ניסיונות לכונן סדר חברתי אחר ומתוקן. ניסיונות של פרטים וקבוצות להתפכחות מהקפיטליזם החזירי שיוצר פערים בלתי נסבלים ובלתי מוסריים על פי כל אמת מידה אנושית וחברתית.

השמיטה והיובל הם מנגנונים הבאים להתמודד עם שני איומים החותרים תחת יסודות הצדק והמוסר, שללא תיקונם נפגם קשות הבסיס המוסרי לקיום האנושי. **המרכיב האחד הוא חומרי - הבעלות על הקרקע. המרכיב השני, הוא רוחני - האדנות של בני אדם על זולתם.**

הסדרי השמיטה והיובל בתורה, יוצאים כנגד השימוש הספקולנטי בקרקע על ידי בני אדם מעטים, על חשבון האחרים, וכנגד כל צורות השעבוד והניצול של אדם "שיש לו" את מי ש"אין לו". גישת התורה ריאלית ומפוכחת, היא רואה במצבים אלו תופעה חברתית-אנושית קיימת ובלתי נמנעת, אך תופעה שהיא הכרח מגונה. על מנת לנטרל את העוול האנושי הנורא הזה, התורה קובעת שמשאב הקרקע, וחירותם של אנשים, הם בבעלות ובאחריות האל, ובני אדם המוצאים עצמם אדונים לקרקע ו/או לזולתם, הם קלקול מוסרי המחייב תיקון וריסון על ידי נקודת יציאה ממנו. אחת לשבע שנים יש לאדם המשועבד הזדמנות לקבל חזרה את חירותו. ואחת ל 50 שנה את נחלתו.

לפנינו אמירה סוציאליסטית והומאנית כנגד ההון הפרטי וצבירתו, והצגת דרך לחלופה חברתית ומדינית שעל פיה אחת לתקופה, מקיימים הליך של מעין RESET, צמצום פערים והחזרת כל בני האדם לנקודת מוצא יותר שוויונית.

השמיטה והיובל באים לאפשר לכל אדם, לממש את צלם האלוהים שבו. במונחי התורה, הארץ אינה שייכת לאנשים פרטיים, הארץ שייכת לאלוהים. במונחים הלאומיים שלנו, הארץ ומשאביה שייכים לכלל, לעם. בפרשה שלנו יש עוד אמירה נוקבת: **זכות אנשים או חברה על הארץ ועל הקניין אינה נצחית. היא מותנית בהתנהגות מוסרית ובקיום חברת צדק. חברה שנכשלת באתגר המוסרי הזה, הארץ מקיאה אותה...**

יהדות ההלכה, הפנתה גב לליבת רעיון השמיטה וביטלה את מצוות היובל. התנועה הציונית בתחילת דרכה הקימה את קק"ל והסדירה חכירה של אדמות הלאום ל 49 שנה, בניסיון לממש את רעיון היובל במציאות ימינו. מדינת ישראל ממשיכת המפעל הציוני ורשות מקרקעי ישראל בראש, נטשו דרך זאת. כיום מדינתנו מקדשת את צבירת ההון והקניין הפרטי בידי בודדים. **האם נצליח לגבש מדיניות חברתית צודקת יותר לתת ביטוי לערכי השמיטה והיובל בהוויית המציאות הכלכלית והטכנולוגית בת זמננו במדינת**

ישראל? מדרש "מאיר פנים"

פרשת "בהר-בחוקותי" -ויקרא פרק כה

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם: **כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם, וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שִׁבַּת לַה': (ג) שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ, וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמֶךְ, וְאַסַּפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: (ד) וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית, שִׁבַּת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ, שִׁבַּת לַה', שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע, וְכֶרֶםְךָ לֹא תִזְמַר:**

(ה) וְסַפַּרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים, שִׁבְעַת שָׁנִים, שִׁבְעַת פְּעָמִים. וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת הַשָּׁנִים, תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה: (ו) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים, תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם: (ז) וְקִידַשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה, וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ לְכָל יוֹשְׁבֶיהָ, יוֹבֵל הוּא תִהְיֶה לָכֶם, וְשָׁבַתְּם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ, וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ: (יב) כִּי יוֹבֵל הוּא, קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם, מִן הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: (יג) בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תִּשְׁבּוּ אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ:

(כג) וְהָאָרֶץ לֹא תִימָכַר לְצַמִּיתוֹת כִּי לִי הָאָרֶץ כִּי גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אִתְּם עִמְדִי: (כד) וּבְכָל אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ לָאָרֶץ:

=====

וכך, כל מה שכתוב בתורה, מנתינת המעשרות, והלקט, והשכחה, והפאה, והפרט, והעוללות, ודין השמיטה והיובל, והצדקה.

אמנם זה הכל קרוב לפזרנות, אך כל זה בא כדי שנתרחק מהקצה של הכילות (הקמצנות ואטימת הלב) מרחק רב, ונתקרב לקצה של הפזרנות, כל זה, כדי שתיקבע בנו הנדיבות.

ובזאת הבחינו בחן רוב המצוות, ונמצאות כולן מרגילות את כוחות הנפש.

שמונה פרקים לרמב"ם פרק ד

"וְהָאָרֶץ לֹא תִימָכַר לְצַמִּיתוֹת, כִּי לִי הָאָרֶץ, כִּי גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אִתְּם עִמְדִי:"
מתוך פרשת "בהר" ויקרא כ"ה, 23

קָרוֹן הַפְּסוּק הַזֶּה

קִיַּמְתָּ לְעוֹלָם

כָּל עוֹד כּוֹכְבֵי מְרוֹם

שָׁטִים בְּמַסְלוֹלָם

כְּבוֹד הוּא לְהִיּוֹת שְׂדֶךְ

לְעַם שְׂזָה חֶקוֹ

בְּתוֹךְ פְּסוּק אֶחָד צוֹחֵק

הַנִּצָּח אֶת צָחוֹקוֹ.

בארי צימרמן, מתוך ספרו "דורש טוב לתורה", פרשת "בהר"



כי תבואו אל הארץ

מילים: ויקרא כ"ה, לחן: עממי

כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ



וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ תַּחְלָה,

וְנָתַן הָעֵץ פְּרִי

וְהָאָרֶץ יְבוֹלָה.

עַת לְנִטּוֹעַ אֵילָנוֹת

עַת לְנִטּוֹעַ וְלִבְנוֹת.

קיבוץ רמת יוחנן

פרשת "בהר", ויקרא כ"ה - כ"ו 2, י"ג באייר תשכ"ב,
28 לספירת העומר, 13.05.2022

מסכת קבלת שבת

לכה דודי לקראת כלה
פני שבת נקבלה
שבת שלום ומבורך!



הדלקת נרות שבת:

"ושמרו בני ישראל את השבת,
לעשות את השבת לדורותם ברית עולם;
ביני ובין בני ישראל, אות היא לעולם,
כי ששת ימים עשה ה'
את השמים ואת הארץ
וביום השביעי שבת וינפש."
(שמות ל"א 16-17)

שבת שלום!

שירה:
הללויה
הללויה בצלצלי שמע
הללויה בצלצלי תרועה
כל הנשמה תהלל יה
הללויה.

שבת בכפר

מילים ולחן: מתתיהו שלם

נטו צללים על פני הגבעות,
ימות החול חלפו, עברו.
הרחק הרחק נצתו נגוהות,
כוכבי שבת מה יפו, נהדרו:

יום שבת, יום מנוחה, בארץ הברוכה.
שבתון!
לבושו הדר פני הכפר ביום השבת.

שלוות השקט בגיר בשדה.
המחרשה תדם, תנוח.
בגן בחורש, זמר תועה,
נגון שבת אל היקום שלוח.

מי האיש

מילים: מתוך תהילים פרק ל"ד ; לחן: ברוך חייט

מי האיש החפץ חיים אהב ימים, לראות טוב:

נצר לשונך מרע, וישפתיך מדבר מרמה:

סור מרע ועשה טוב, בקש שלום וירדפהו:

חמדה

מילים דליה רביקוביץ'; לחן מוני אמריליו

שם ידעתי חמדה שלא הייתה כמוה,

והזמן ההוא היה יום השביעי בשבת

וכל בדי אילנות היו מתעצמים לגבה.

והאור הלך מסביב שוטף כנהר לנבע

וגלגל העין את גלגל החמה חמד.

אז ידעתי חמדה שלא הייתה כמוה.

הזהירו ראשי השיחים והאור לא ידע שבע,

נתך בגלי הנהר ובכל אדוותיו נצת,

אף ראשי היה בעיניו כתפוח זהב לבלע.

שושני נהר צהבות פצרו את פיהו לבלע

את אדוות הנהר בחופזו ונבעול השט,

ואותו היום היה יום השביעי בשבת

וכל בדי אילנות מתעצמים בתשווקה לגבה

ואז ידעתי חמדה שלא הייתה כמוה.

מבחר שירים לקבלת השבת:

ירדה השבת

מילים: יהושע רבינוב; לחן: דוד זהבי

ירדה השבת אל בקעת גנוסר,
וניחוה עתיק בשוליה.
ויעמדו מסביב הדרים שושבינים
לשאת אדרתה הזקנה.
תעלינה יונים מכנרת הים,
קבל את רוחה הלוהבת.

נשקה השבת לראשו של הברוש,
לאזוב שבסלע נשקה.
ויהי הדרדר לשרביט של מלכות
על רמות דממה מרוננת.
ימשך אז התור בקולו המתוק
חמדת פסופין מעדנת.

הרטיטה שבת בחנה הגנוז
עיני חלונות מכל עבר.
ותצאנה בנות אל הערב זמר
זמירות בערגה מצלצלת.
והיתה העדנה בבקעת גנוסר
לנשמת עברית נאצלת.

שתלתם ניגונים

מילים: פניה ברגשטיין; לחן: דוד זהבי

שתלתם ניגונים בי, אמי ואבי,
נגונים מזמורים שכוחים.
גרעינים; גרעינים נשאים לבבי-
עתה הם עולים וצומחים.

עתה הם שולחים פארות בדמי,
שרשיהם בעורקי שלובים,
נגונך, אבי, ושירך אמי,
בדפקי נעורים ושבים.

הנה אאזן שיר ערשי הרחוק
הביע פי אם אלי בת.
הנה לי תזהרנה בדמע ושחוק
"איכה" וזמירות של שבת.

כל הגה יתם וכל צליל יאלם
בי קולכם הרחוק פי יהום.
עיני אצלם והריני אתכם
מעל לחשכת התהום.

